

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 367/2021-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Miroslava Duriřa a Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) v konaní podľa ěl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sřažnosti sřažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Martou Wertlenovou, advokátkou, Predmestská 2B, Źilina, proti postupu Okresného súdu Źilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 204/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Źilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 204/2012 **bolo porušené** základné právo sřažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa ěl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa ěl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Źilina **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 204/2012 konal bez zbytočných prietřahov.
3. Sřažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Źilina **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Źilina **j e p o v i n n ý** sřažovateľovi nahradiť trovy konania v sume **230,45 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sřažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sřažnosť sřažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sřažovateľa

1. Sřažovateľ sa ústavnou sřažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa ěl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa ěl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 204/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ ďalej navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 4. septembra 2012 žalobkyňa podala na okresnom súde žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva so sťažovateľom na základe rozsudku okresného súdu č. k. 2 C 94/2011-41 zo 14. mája 2012. O tejto žalobe nebolo do času doručenia ústavnej sťažnosti právoplatne meritórne rozhodnuté.

3. Okrem chronológie úkonov v napadnutom konaní, celkového hodnotenia skutkovej a právnej náročnosti veci, správania strán sporu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľ uviedol, že v ňom opakovane dochádzalo k odročovaniu termínov pojednávania na základe žiadosti žalobkyne alebo jej právnej zástupkyne. Na žiadosť sťažovateľa nebolo odročené ani zrušené ani jedno pojednávanie. Sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa iba raz ospravedlnili svoju neprítomnosť na pojednávani, na ktorom bol vyhlásené rozhodnutie vo veci samej. Sťažovateľ bol aktívny v napadnutom konaní a všetky jeho úkony boli vykonané včas. Zároveň tieto smerovali k tomu, aby bola vec prejednaná v primeranej lehote, aby sa riadne vykonalo dokazovanie potrebné na riadne zistenie skutkového stavu a aby v konaní nevznikli zbytočné prietahy.

4. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že okresný súd akceptoval opakované žiadosti žalobkyne a jej právnej zástupkyne o odročenie a zrušenie termínov pojednávania. Až po opakovaných sťažnostiach sťažovateľa predsedovi okresného súdu okresný súd len *pro forma* uložil žalobkyni a jej právnej zástupkyne pokutu za neúčast' na pojednávani. Proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty podali odvolanie žalobkyňa a jej právna zástupkyňa, o ktorom do dňa doručenia ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté, a preto ani nenadobudlo právoplatnosť.

5. Napadnuté konanie nie je skončené ani po viac ako 8 rokoch, a preto podľa názoru sťažovateľa postup okresného súdu nie je možné považovať za taký, ktorý by naplňal význam a účel súdneho konania. Okresný súd nepostupoval tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty strán sporu. Sťažovateľ konštatoval, že *„napadnuté konanie spôsobuje u neho stav neistoty v spravodlivé a zákonné rozhodnutie... stráca dôveru k všeobecnému súdnictvu reprezentovanému okresným súdom, keď okresný súd vo veci vôbec nekoná... konanie trvajúce viac ako 8 rokov, čo je mimoriadne neprimeraná doba, značným spôsobom zasahuje a narušá dôveru sťažovateľa ku garancii a pozitívnemu záväzku, že... právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, požíva ústavnú ochranu.“*

II.

Postup ústavného súdu a vyjadrenia účastníkov konania

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 367/2021-32 zo 6. júla 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu v podaní č. k. 1SprS/220/2021 z 28. júla 2021 uviedol, že priebeh napadnutého konania bol ovplyvnený častým odročovaním pojednávania, opakovaným predkladaním nových návrhov na dokazovanie stranami sporu, postupom

súdneho znalca, ktorému bola opatrením okresného súdu uložená poriadková pokuta za nedodržanie lehoty na predloženie znaleckého posudku. Zo strany súdneho znalca došlo k opakovanej žiadosti o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku z dôvodu nedostatočnosti podkladov pre vypracovanie znaleckého posudku, nedostatočnej súčinnosti žalobkyne, práceneschopnosti znalca a následne dlhodobo plánovanej dovolenky súdneho znalca. K opakovanému zmareniu termínu pojednávania došlo aj postupom žalobkyne a jej právnej zástupkyne, ktoré sa na pojednávanie neustanovili a svoju neprítomnosť neospravedlnili včas a dôležitými dôvodmi, a preto okresný súd rozhodol o uložení poriadkovej pokuty. Priebeh napadnutého konania bol ovplyvnený aj opakovanou práceneschopnosťou zákonného sudcu v roku 2018 (9 mesiacov) a v roku 2020 (viac ako 6 mesiacov). V súvislosti s opakovanou a dlhodobo pretrvávajúcou práceneschopnosťou zákonného sudcu opatrením predsedu súdu bola táto vec pridelená zastupujúcemu sudcovi, ktorý však vzhľadom na počet jemu pridelených a aktuálne prejednávaných vecí nepostupoval v napadnutom konaní spôsobom, ktorým by viedol k prejednaniu a rozhodnutiu veci samej.

8. Sťažovateľ sa opakovane domáhal doručenia znaleckého posudku a nariadenia termínu pojednávania. Sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní predsedovi okresného súdu v roku 2014 a opakovane v roku 2015, pričom žiadal aj o vykonanie dohľadu predsedom okresného súdu. Prvá sťažnosť sťažovateľa bola vyhodnotená ako nedôvodná. V prípade druhej sťažnosti boli potvrdené prietahy v napadnutom konaní z dôvodov na strane súdneho znalca pri vypracovaní znaleckého posudku. Ďalšiu sťažnosť na prietahy v konaní sťažovateľ podal v roku 2017 a následne v roku 2020 s vyhodnotením ako dôvodná. Z týchto dôvodov došlo k disciplinárnemu postihu zákonného sudcu a súčasne boli vykonané zmeny rozvrhu práce tak, aby sa dosiahla náprava v organizácii práce zákonného sudcu a pri plnení jeho sudcovských povinností. Napriek tomu v tejto veci dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté.

9. Predseda okresného súdu tiež konštatoval, že nepochybne celková dĺžka napadnutého konania svedčí o opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti. V doterajšom priebehu napadnutého konania nevznikli také prekážky, ktoré by bránili rozhodnúť okresnému súdu v primeranej lehote, zodpovedajúcej procesnej zložitosti veci. Napriek tomu, že v danej veci ide z hľadiska dokazovania o skutkovo náročnejšiu vec spojenú so znaleckým dokazovaním, rozhodovanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí medzi štandardné právne veci prejednávané súdom prvej inštancie s bohatou judikatúrou najvyšších súdnych autorít.

10. Sťažovateľ v replike z 2. septembra 2021 uviedol, že nemá námietky k vyjadreniu predsedu okresného súdu. Naďalej trvá na dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti, ktorú považuje v celom rozsahu za dôvodnú vrátane návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia v sume 15 000 eur.

11. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť okresného súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

16. Ústavný súd uvádza, že vzhľadom na potrebu znaleckého dokazovania možno považovať prerokúvanú vec po skutkovej stránke za zložitejšiu. Ústavný súd tiež konštatuje, že prerokúvaná vec tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a preto ju ústavný súd nepovažuje za právne zložitú. Napokon skutočnosť, že by táto vec bola právne zložitá, netvrdil predseda okresného súdu. Zároveň ústavný súd konštatuje, že ani prípadná právna a skutková zložitnosť veci nemôže žiadnym spôsobom ospravedlniť doterajšiu dĺžku rozhodovania okresného súdu v tejto veci, ktorá nie je dosiaľ právoplatne skončená.

17. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa v napadnutom konaní. Sťažovateľ je

aktívny v napadnutom konaní, keďže podal predsedovi okresného súdu viaceré sťažnosti na prieťahy z dôvodu urýchlenia postupu okresného súdu. Sťažovateľ sa opakovane domáhal doručenia znaleckého posudku i nariadenia termínu pojednávania. Ústavný súd zároveň uvádza, že predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietal konkrétne správanie sťažovateľa, ktoré by malo za následok predĺženie napadnutého konania.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu v bode 1 uvedených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu v bode 1 uvedených práv, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu okresného súdu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

19. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie prebieha na okresnom súde približne 9 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Za viac ako 8 rokov, keď okresný súd mohol ovplyvniť priebeh napadnutého konania, v tejto veci bolo doteraz vydané iba jedno meritórne rozhodnutie. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na neefektívnu činnosť okresného súdu, keďže na podklade odvolaní sporových strán bol rozsudok okresného súdu z 26. marca 2018 zrušený uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 300/2018-696 z 30. mája 2019 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd uviedol, že okresný súd nepostupoval dôsledne pri hodnotení dôkazov a nezistil dostatočne skutkový stav veci, zároveň nesprávne vec právne posúdil, jeho rozhodnutie vo veci samej bolo vydané predčasne, nevysporiadal sa so všetkými podstatnými námietkami sporových strán týkajúcimi sa predmetu konania, a preto dĺžku konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 7 Co 300/2018 (približne 7 mesiacov) možno pripočítať na ťarchu okresného súdu.

20. Nesústredenú činnosť ústavný súd vidí v prípade „prvého“ znaleckého dokazovania, ktoré trvalo približne 25 mesiacov (od 8. októbra 2013, keď uznesením okresného súdu bolo rozhodnuté o nariadení znaleckého dokazovania, do 4. novembra 2015, keď bol okresnému súdu doručený znalecký posudok zo strany súdneho znalca), čo považuje za neakceptovateľné. Ústavný súd pripúšťa, že k predĺženiu vypracovania znaleckého posudku došlo aj z dôvodu marenia zo strany žalobkyne, resp. jej právnej zástupkyne, ktorá sa trikrát ospravedlnila z účasti na miestnej obhliadke. Ústavný súd ale uvádza, že až v období od júna 2014 do mája 2015 štyrikrát bezúspešne okresný súd urgoval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku. K následnému predloženiu znaleckého posudku zo strany súdneho znalca došlo až na základe toho, že predtým mu okresný súd uznesením z 9. septembra 2015 uložil pokutu v sume 820 eur a neskôr aj uznesením z 20. októbra 2015 v sume 500 eur (táto na žiadosť súdneho znalca bola neskôr odpustená okresným súdom). Okresný súd teda nemal súhlasiť s predĺžením vypracovania znaleckého posudku v čase, keď znalecké dokazovanie trvalo už viac ako rok. Okresný súd mal preto už oveľa skôr uložiť súdnemu znalcovi pokutu/pokuty, ktoré v tomto prípade evidentne urýchlili predloženie znaleckého posudku.

21. Ústavný súd ďalej konštatuje, že pojednávanie, ktoré sa konalo 14. septembra 2020, bolo odročené na neurčito z dôvodu opätovného nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením z 13. januára 2021 okresný súd uložil povinnosť obom stranám sporu zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume 300 eur, proti ktorému podala žalobkyňa sťažnosť. O tejto sťažnosti žalobkyne okresný súd rozhodol až 9. júla 2021 tak, že jej bola zrušená povinnosť zaplatiť

preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume 300 eur. Z uvedeného vyplýva, že od odročenia posledného pojednávania do rozhodnutia okresného súdu o danej sťažnosti uplynulo ďalších približne 10 mesiacov, keď okresný konal a rozhodoval len o preddavku na trovy znaleckého dokazovania bez toho, aby nariadil znalecké dokazovanie s určením súdneho znalca na vypracovanie znaleckého posudku v lehote určenej okresným súdom.

22. Ústavný súd tiež poukazuje na opakované odročovanie pojednávania alebo zmeny termínov ich konania na podklade ospravedlnení žalobkyne (pracovná vyťaženosť, dvakrát práceneschopnosť) a jej právnej zástupkyne (nezachovaná dostatočná lehota na prípravu na pojednávanie, skôr nariadené pojednávanie v inej veci, kolízia nariadeného pojednávania s termínom zasadnutia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, plánované zahraničné dovolenky), čo evidentne malo za následok predĺžovanie napadnutého konania. Ústavný zároveň dopĺňa, že k zrušeniu pojednávania došlo aj z dôvodu na strane okresného súdu, keď trikrát boli zrušené pojednávania, resp. zmenený ich termín konania z rodinných dôvodov zákonného sudcu okresného súdu alebo z dôvodu jeho práceneschopnosti. Zároveň sa pojednávanie nariadené na 10. apríl 2014 neuskutočnilo z dôvodu nahlásenej bomby na okresnom súde.

23. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že okresný súd neakceptoval (až) štvrté ospravedlnenie právnej zástupkyne žalobkyne a prvé ospravedlnenie žalobkyne. Z tohto dôvodu uznesením z 30. júna 2016 bola uložená pokuta žalobkyne a jej právnej zástupkyne v sume 300 eur. Proti tomuto uzneseniu obe podali odvolania, o ktorých doteraz nebolo rozhodnuté, t. j. viac ako 5 rokov. Z postupu okresného súdu nie je zrejmé, prečo opakovane odročoval pojednávania iba na podklade opakovaných ospravedlnení právnej zástupkyne žalobkyne odôvodnených tým, že žalobkyňa trvala na jej osobnej prítomnosti na pojednávaní. Adekvátnosť tejto požiadavky je minimálne diskutabilná, keďže sama žalobkyňa je advokátkou, a preto disponuje odbornou spôsobilosťou na vlastné zastupovanie v napadnutom konaní. Už uvedené správanie žalobkyne a jej právnej zástupkyne má podľa názoru ústavného súdu znaky obštrukčného správania, na ktoré okresný súd doteraz reagoval iba jednou (dosiaľ neprávoplatne) uloženou pokutou.

24. Ústavný súd teda konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, čo nevyhnutne znamená, že v napadnutom konaní nastali zbytočné prieťahy. Okresný súd teda nezvolil procesný postup smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ stále nachádza. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

25. Predseda okresného súdu tiež uviedol, že táto vec nebola doteraz právoplatne rozhodnutá aj z dôvodu opakovanej dlhodobej práceneschopnosti zákonného sudcu okresného súdu a po pridelení tejto veci zastupujúcemu sudcovi okresného súdu je tento značne pracovne vyťažovaný z dôvodu vysokého počtu mu pridelených vecí. Ústavný súd nemohol uznať túto argumentáciu predsedu okresného súdu s odkazom na svoju štandardnú judikatúru (napr. I. ÚS 38/03, III. ÚS 155/2010). Tieto námietky nemajú totiž povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť všeobecného súdu za rozhodnutie vo veci. Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadaval

o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02).

26. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

27. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané zadost'učinenie

28. Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie v sume 15 000 eur, keďže rodinný dom je zaťažený záložným právom banky, ktorá poskytla úver stranám sporu. Žalobkyňa splátky úveru neplatí, a preto boli viackrát sťažovateľovi doručené výzvy záložného veriteľa na okamžitú úhradu splatných splátok úveru s úrokmami. Z dôvodu správania žalobkyne, ktorá neplatila splátky úveru, bol sťažovateľ zapísaný do registra dlžníkov banky. Táto skutočnosť mu znemožnila vyriešiť si bytovú situáciu, keďže aj pre ďalšie banky sa stal nedôveryhodnou osobou v súvislosti s poskytnutím akejkoľvek formy úveru. Sťažovateľ sa domnieva, že suma finančného zadost'učinenia je primeraná vzhľadom i na skutočnosť, že žalobkyňa nadužíva jeho spoluvlastnícky podiel viac ako 8 rokov a neplatí žalovanému za nadužívanie žiadnu sumu. Tým mu vznikla škoda v sume 40 000 eur za viac ako 8 rokov (priemerná cena za prenájom rodinného domu predstavuje približne sumu 800 eur, z čoho podiel žalovaného je vo výške 400 eur), ktorá omnoho preyšuje sťažovateľom žiadané zadost'učinenie. Podľa sťažovateľa prietahy v napadnutom konaní možno kvalifikovať už ako extrémne, keď nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej viac ako 8 rokov od podania žaloby.

29. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

30. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd musí zohľadniť konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa. Nemožno nevziať do úvahy tiež skutočnosť, že aj činnosť všeobecných súdov v období od marca 2020 až doteraz je výrazne dotknutá opatreniami v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, čo znamenalo a stále znamená sťažené vykonávanie pojednávaní, resp. nemožnosť ich vôbec vykonávať. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľovi v sume 3 000 eur podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 133 ods. 3 písm. e)

zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd zároveň nevyhovел časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

31. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 zodpovedá sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v uplatnenej sume 230,45 eur vrátane dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (ústavný súd považuje za preukázané, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom DPH)], a to za 1 úkon právnej pomoci vykonaný v roku 2021 zvýšený o 20 % DPH, t. j. podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a raz paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2020 zvýšenú o 20 % DPH.

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu